

*«Повага до вчителя – це місце
в суспільстві його учнів...»*

80-РІЧЧЮ ШАБЕЛЬНИКА БОРИСА ПЕТРОВИЧА – ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

О.А.Науменко, І.Г.Бойко, В.М.Полупанов

Творчий шлях Шабельника Бориса Петровича нерозривно пов'язаний із підготовкою та вихванням інженерів – спеціалістів сільського господарства, становленням та розвитком сільськогосподарської науки в Харківському інституті механізації та електрифікації, зокрема на очолюваній ним кафедрі механізації тваринництва.

Кафедра “Механізація тваринницьких ферм” організована в 1966 році за наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР. Засновником кафедри був Євсєєв М.К. – ректор тодішнього ХІМЕСГ. Провідним організатором в становленні та розвитку наукової школи кафедри був другий її завідувач, на той час кандидат технічних наук, доцент, а згодом - доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки - Шабельник Борис Петрович, який працював на цій посаді до 1983 року.

Борис Петрович Шабельник — видатний вчений у галузі землеробської механіки. Народився 9 листопада 1929 р. в м. Харкові у родині робітника. Закінчив Харківський інститут механізації і електрифікації сільського господарства (1955 р.), завідував майстернею Бердянської МТС Харківської області (1956—1957р.р.). У 1957— 1958 р.р. інженер-механік управління МТС Харківського обласного управління сільського господарства. З 1959 року по 1965 рік— інженер, старший інженер, керівник групи і

завідувач лабораторії Українського науково-дослідного інституту сільськогосподарського машинобудування. Потім навчався в аспірантурі ХІМЕСГ і в 1967 році захистив кандидатську дисертацію "Теоретичні та експериментальні дослідження кулачкового транспортера-очищувача бурякозбиральних машин," завідував кафедрою механізації тваринницьких ферм (1968—1983р.р.). Заснував галузеву науково-дослідну лабораторію енергозберігаючих робочих органів виробництва і збирання коренеплодів, займався розробкою та теоретичним обґрунтуванням механізованих засобів збирання кормових буряків. Одночасно проводив роботу по підготовці кадрів вищої кваліфікації. Під його керівництвом було підготовлено і захищено 7 кандидатських дисертацій.

У 1986 р. Шабельник Б.П. захистив докторську дисертацію на тему "Розробка технологічного процесу і створення конвейєрів-очищувачів бурякозбиральних машин".

Особливу увагу науковець зосередив на теоретичному і експериментальному дослідженні конвейєрів-очищувачів коренеплодів, як одного з основних робочих органів бурякозбиральних машин. У теоретичних дослідженнях ним були використані оригінальні математичні моделі, які дали змогу забезпечити практичне втілення розробок у виробництво. Запропоновані ним розрахункові параметри конвейєрів-очищувачів широко впроваджувались у виробництво (випущено понад 50 тис. машин на Тернопільському комбайновому заводі).

Держава високо оцінила активну навчально-виховну та дослідницьку роботу Шабельника Б.П., він був нагороджений нагрудним знаком "За відмінні успіхи в роботі" і медаллю "Ветеран праці". За особистий вклад у підготовку висококваліфікованих спеціалістів, розробку та впровадження наукових досягнень у 1992 р. йому

було присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки і техніки України. У

2000 році він включений до виданої серії “Українські вчені-аграрії ХХ століття. Вчені у галузях механізації, електрифікації та меліорації”.

Шабельником Б.П. було опубліковано 117 наукових праць і отримано 25 авторських свідоцтв на винаходи.

Велика робота була проведена по підбору, підготовці та ефективному використанню потенціалу науково-педагогічного складу кафедри, першими ви-

кладачами якої були доценти: Ворона Д.Д., Бабанских І.С., Троянов М.М., Загайко М.Г., Біложирова Т.П. та асистенти Сідашенко О.І., Ткаченко Д.І., Головка С.М. У 70...80-х роках до викладацького складу кафедри приєдналися молоді спеціалісти:

Скорик О.П., Фісяченко О.І., Грідасов В.І., Русальов О.М. Ними разом з Шабельником Б.П. були створені такі начальні лабораторії як : "Доїння корів", "Первинна обробка молока", "Приготування кормів". Під його керівництвом був збудований і обладнаний необхідними машинами кормоцех "Маяк 6". Такі лабораторії дозволили більш тісно поєднати теорію і практику технологічних процесів виробництва продукції тваринництва, підвищити рівень практичної підготовки студентів. З цією метою було створено філію кафедри при дослідному господарстві "Кутузівка" НВО "Племеліта" УААН. За цей час значно розширилась матеріальна база кафедри, викладацький склад поповнився молодими фахівцями: Бойко І.Г., Дзюба А.І., Нанка О.В., Полупанов В.М. які плідно виконуючи науково-дослідну та викладацьку роботу, під керівництвом д.т.н., професора Шабельника Б.П., захистили кандидатські дисертації і зараз працюють доцентами кафедри.

Співробітниками кафедри були розроблені і виготовлені 3 зразки машин та обладнання, які в різні часи експонувались на Союзних

та Республіканських виставках і були відзначені медалями і дипломами. В активі викладачів кафедри налічується близько 160 авторських свідоцтв та патентів на винаходи. В науково-дослідній роботі активну участь приймають студенти технічного сервісу та механіко-технологічного факультетів.

Кафедра тісно підтримує наукові зв'язки з ІМЕСГУААН, НДІ тваринництва НВО "Племеліта", НВО Укрферммаш, багатьма навчальними закладами України, Білорусі, Молдови та Росії, науковцями Європи.

З 1983 року по 2005 рік кафедру очолював кандидат технічних наук, доцент Бойко Іван Григорович. В цей період значно розширилась навчальна база, науково-дослідницька робота. З 2005 року завідувач кафедри «Механізація тваринницьких ферм» - професор, академік Інженерної академії України, відмінник освіти України,

кандидат технічних наук Науменко Олександр Артемович.

Сучасна кафедра «Механізація тваринницьких ферм» імені Шабельника Б.П. Харківського національного технічного університету, спираючись на досвід фундаторів, небайдужість і професіоналізм учнів та послідовників старшого та молодшого поколінь – має достатній потенціал для підготовки висококваліфікованих спеціалістів сільськогосподарського виробництва, майбутнього сильної, багатой і незалежної України.

Учні та послідовники Шабельника Б.П.:

Юхін Геннадій Петрович – професор, декан факультету механізації Башкірського державного аграрного університету;

Бойко Іван Григорович – професор кафедри «Механізація тваринницьких ферм» ХНТУСГ;

Мартинів Володимир Михайлович – к.т.н., доцент кафедри «Механізація тваринницьких ферм» Башкірського державного аграрного університету;

Дзюба Анатолій Петрович – к.т.н., доцент кафедри «Механізація тваринницьких ферм» ХНТУСГ;

Нанка Олександр Володимирович – к.т.н., декан факультету заочного навчання ХНТУСГ;

Саржанов Володимир Петрович– к.т.н., доцент Сумського національного аграрного університету;

Полупанов Віктор Миколайович – к.т.н., доцент кафедри «Механізація тваринницьких ферм» ХНТУСГ.